

ततोऽतिदृष्टानां गोपीनांचरितमाह गोप्यइति स्फुरतांस्वर्णकुंडलानांकुंतलानांच त्विषागंडेषुयाश्रीः तयासुधितेनामृतायितेन हाससहितेन निरीक्षणेनचक्रषभस्यपत्युः कृष्णस्यमानंदधत्यः पूजांकुर्वत्यः तत्कर्माणि जगुः तस्य कररुहैः नखैः स्पर्शेन प्रमोदोयासांताः ॥ २२ ॥ अथ जलकेलिमाह ताभिरिति तासामंगसंगेन घृष्टासंमर्दितायास्त्रकृतस्या अतएव तासांकुचकुंकुमेन रंजितायाः संबन्धिभिर्गंधर्वपालिभिः गंधर्वपाः गंधर्वपतय इव गायं तोये अलयस्तैरनुद्रुतः अनुगतः सः कृष्णः वाः उदकमाविशत् भिन्नसेतुः विदारितवप्रः स्वयंचातिक्वांतलोकवेदमर्यादः ॥ २३ ॥ स्वरतिः आत्मारामोऽपि अत्र गोपीमंडले अभसिवा ॥ २४ ॥ स्थलजलक्रीडेदर्शिते वनक्रीडां दर्शयति ततश्चेति यमुनाया उपवने जलस्थलप्रसूनानां गंधोयस्मिन्ते

गोप्यः स्फुरत्पुरटकुंडलकुंतलत्विद्वंदुश्रिया सुधितहासनिरीक्षणेन ॥ मानंदधत्यक्रषभस्य जगुः कृतानि पुण्या नितत्कररुहस्पर्शप्रमोदाः ॥ २२ ॥ ताभिर्युतः श्रममपोहितुमंगसंगघृष्टस्रजः सकुचकुंकुमरंजितायाः ॥ गंधर्वपालिभिरनुद्रुत आविशद्वाः श्रान्तोगजीभिरिभराडिव भिन्नसेतुः ॥ २३ ॥ सोऽभस्य लंघुवतिभिः परिषिच्यमानः प्रेम्णेक्षितः प्रहसतीभिरितस्ततोऽग ॥ वैमानिकैः कुसुमवर्षिभिरीड्यमानो रेमे स्वयं स्वरतिरत्र गजेंद्रलीलः ॥ २४ ॥ ततश्च कृष्णोपवने जलस्थलप्रसूनगंधानिलजुष्टदिकटे ॥ चचारभृंगप्रमदागणावृतो यथा मदच्युद्विरदः करेणुभिः ॥ २५ ॥ एवं शशांकांश्रुविराजितानिशाः ससत्यकामोऽनुरताबलागणः ॥ सिषेव आत्मन्यवरुद्धसौरतः सर्वाः शरत्काव्यकथारसाश्रयाः ॥ २६ ॥ राजोवाच संस्थापनाय धर्मस्य प्रशमायेतरस्य च ॥ अवतीर्णो हि भगवानंशेन जगदीश्वरः ॥ २७ ॥ सकथं धर्मसेतूनां वक्ता कर्त्ताऽभिरक्षिता ॥ प्रतीपमाचरद्ब्रह्म

हृन्परदाराभिर्मर्शनम् ॥ २८ ॥ नानिलेन जुष्टानि दिशांतटानि अंतायस्मिन् यद्वा दिशश्च तटं स्थलं च यस्मिन्नुपवने भृंगाणां प्रमदानांच गणैरावृतः ॥ २५ ॥ रासक्रीडां निगमयति एवमिति सकृष्णः सत्यसंकल्पः अनुरागिस्त्रीकदंबस्थः एवं सर्वानिशाः सेवितवान् शरत्काव्यकथारसाश्रयाः शरदिभवाः काव्येषु कथ्यमानायेरसास्तेषामाश्रयभूतानिशाः यद्वा निशा इति द्वितीयाऽत्यंतसंयोगे शृंगाररसाश्रयाः शरदिप्रसिद्धाः काव्येषु याः कथास्ताः सिषेव इति एवमप्यात्मन्येवावरुद्धः सौरतः चरमधातुः नतु खलितो यस्येतिकामजयोक्तिः ॥ २६ ॥ २७ ॥ प्रतीपं प्रतिकूलमधर्ममित्यर्थः आचरत्कृतवान् न चेदमधर्ममात्रं कलंजभक्षणादिवत् किंतु महासाहसमित्याह परदाराभिर्मर्शनमिति ॥ २८ ॥